

**Іван
Піддубний -
український
богатир**

150 років тому народився славетний український атлет Іван Піддубний, який 6 разів поспіль ставав чемпіоном світу з класичної боротьби, провів на килимі близько двох тисяч двобоїв, майже всі з яких виграв. Протягом своєї спортивної кар'єри виступив у 100 містах Російської імперії, ще й відвідав 50 інших країн. Зумів підкорити своїм атлетизмом США. Попри свою аполітичність, двічі потрапляв до лабет НКВД.

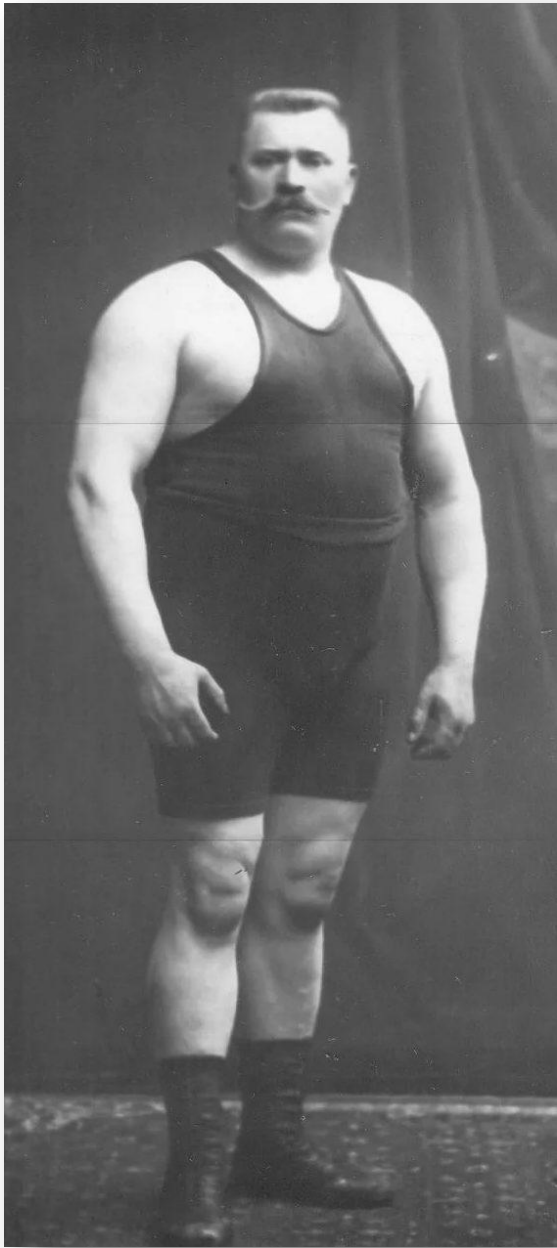
ПОСВІДКА ПРО НАРОДЖЕННЯ
СВИДЕТЕЛЬСТВО О РОЖДЕНИИ

УА № 169630

Піддубний Максимович Іван Максимович
двадцять шестого числа месяца того
т. с. шестого первого года 96 и 1871 года
в акте гражданского состояния о рождении от 1871 г. 26 числа в с. Красенівці
Піддубний Максим Іванович
Піддубний Анна Дмитрівна
с Красенівки Красноводевскою р-на
г. Баро ЗАГС
г. Баро ЗАГС

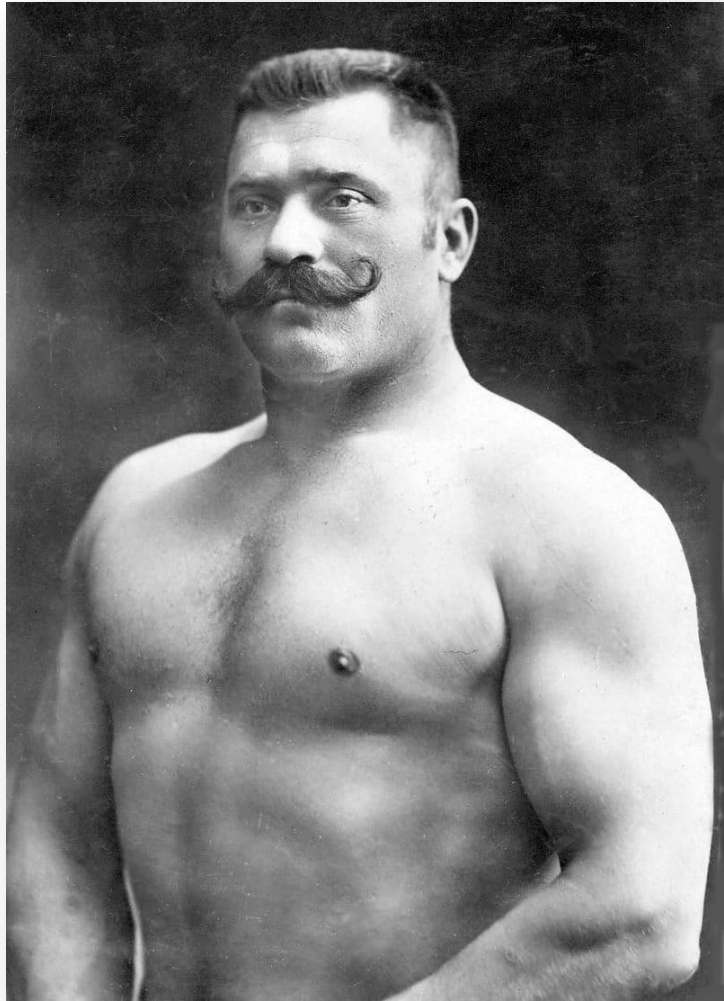
Іван Максимович Піддубний народився 8 жовтня (26 вересня) 1871 року в родині спадкового козака Максима Піддубного на Полтавщині в селі Красенівці поблизу Золотоноші (сучасна Черкаська область).

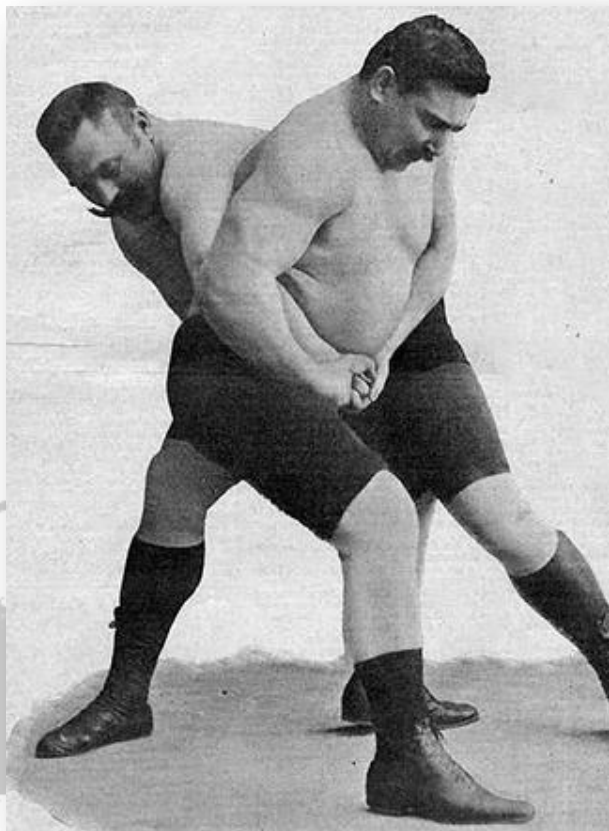
У його батьків було четверо синів та три дочки. Іван був найстаршим, фізично вдався у батька і мав неабияку силу. В селі його називали Іваном Великим, дехто – із заздощами, а інші – з захопленням. Коли хлопець пішов працювати на пана, то з легкістю переносив шестипудові лантухи з зерном.

Таку ж силу мав і його батько Максим Іванович. Якось сам завантажував на віз чавунну основу від воза, так званий «хід». Поклав дві колоди і всім тілом сунув на віз, як по рейках. Від ваги, колоди роз'їхалися в сторони. Максим Іванович під чавунну деталь швиденько підставив ногу, отримав перелом, але не дав впасти деталі. Йому на допомогу підбігли люди й гуртом «хід» поклали на віз.

Піддубні були з роду богатирів. Одного разу діти вблагали батька взятися за одвірок, а вони гуртом спробують відірвати тата від нього. Завершилося тим, що веселий гурток покотився від хатинки разом з батьком, у руках якого залишився одвірок.

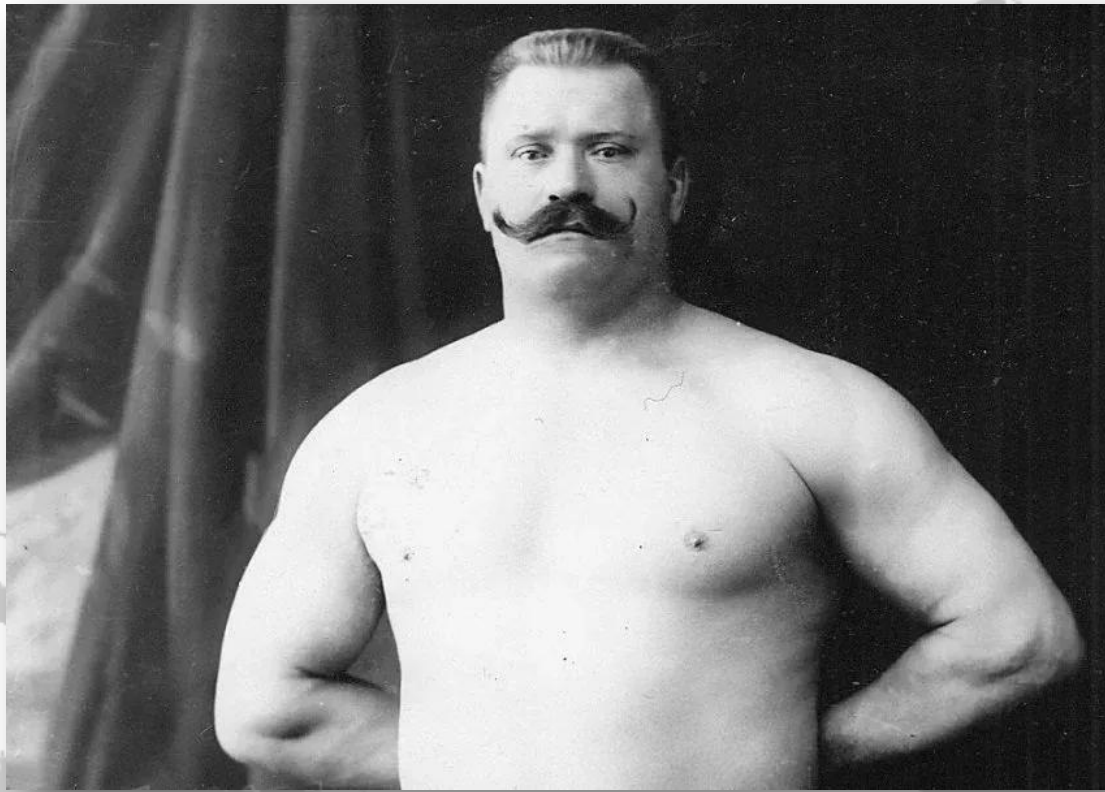
Попри велетенську силу всіх Піддубних, прославитися у світі вдалося саме Іванові, який 1892 року подався до Одеси шукати кращої долі, а звідти переїхав до Севастополя, де влаштувався вантажником у порту. Звідси й почалася його карколомна кар'єра. А допоміг, як часто буває, випадок. Одного разу коняка, яку потрібно було повантажити на баржу, закомизилася. Ніхто не міг її заманити на судно. Іван підскочив під коня, підняв його й заніс на борт. Свідки цієї сцени оніміли від подиву. Слава про богатиря-вантажника розповзлася по всіх кримських портах.

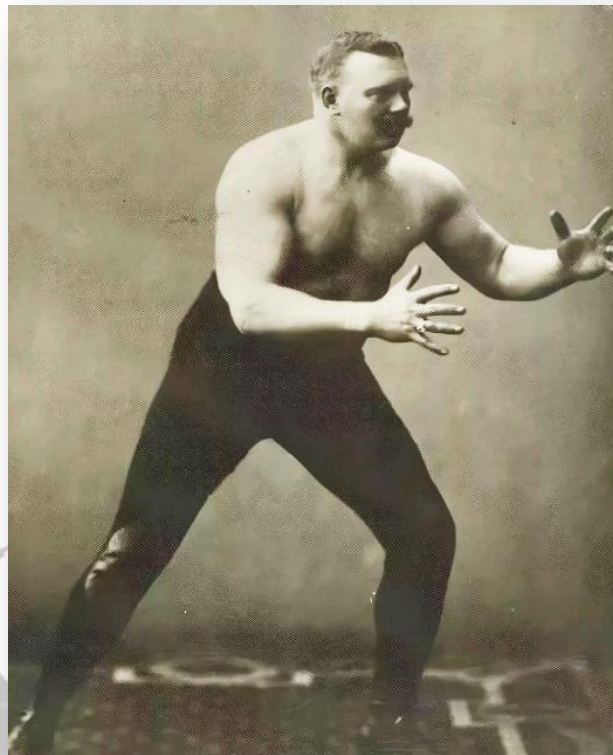
Невдовзі фірма «Лівас», де працював Піддубний, переїхала до Феодосії. 1897-го туди прибув цирк Івана Безкорвайного. Виступали в ньому й борці. Хазяїн дозволяв охочим позмагатися з ними. Іван Піддубний відвідав той цирк двічі й вирішив спробувати свою силу у поєдинку. Програв. Потім завжди повторював своїм учням: «Мало від природи вимахати бугаєм, треба ще вміти свою силу організувати, спрямовуючи її в потрібне русло».

В 1898 році Іван Піддубний вступає до севастопольського цирку Трущі, що належав італійцю з циркової родини, яка переїхала в Росію. Піддубний складає власну програму тренувань зі 112-кілограмовою штангою і двопудовою гирею. Дотримується певного харчування, відмовився від спиртного і куріння. Швидко освоює боротьбу «на поясах». Незграбний і грубий силач перетворюється на справжнього спортсмена.

В 1890 році 29-річного Піддубного у свій цирк переманюють брати Нікітіни в Київ. Його антропометричні дані неабияк вражали. При зрості 184 см він важив 118 кг. Об'єм грудей становив 137 см, біцепсів – 44 см, стегна – 68 см, литки – 47 см, зап'ястя – 21 см. А шия була в обхваті, як ідеальна талія теперішніх моделей – 60 см.

Цікавий випадок з Піддубним трапився в Новосибірську. Проти нього боровся швед Андерсон. Іван раптом підняв його в повітря і поклав на лопатки. Глядачі засвистали, подумали, що той піддався. Піддубний запропонував повторити бій. Швед сказав, що лише за умови, що Іван йому піддасться. Це неабияк обурило Піддубного. Але дружина директора цирку вмовила його, інакше доведеться повертати публіці гроші. Це могло призвести до розорення цирку. Коли обидва борці вийшли на арену, Іван раптом вхопив Андерсона за пояс. Підняв над собою, ліг на лопатки і поклав шведа собі на груди. Андерсон від сорому втік з арени. Публіка була в захваті від вчинку Піддубного.

Слава богатырської сили Івана Піддубного дійшла до графа Рибоп'єра з Санкт-Петербурга. Він був головою місцевого атлетичного товариства. На той час шукав достойного спортсмена від Росії на чемпіонат в Парижі. Іван дав згоду. Йому відразу дали тренера Ежена. Це був старий борець-професіонал, який знав досконало всі тонкощі боротьби. Для технічних боїв надали кращих любителів-борців. Тренування проходили впродовж п'яти місяців. Спочатку в Санкт-Петербурзі, а потім у Франції. Піддубний по дві години тренувався по черзі з трьома борцями. Опісля бігав із важкими гантелями, по 15 хвилин сидів у паровій ванні з температурою 50 градусів. А далі швидким гімнастичним кроком проходив 10 км.

На чемпіонат в Париж з усього світу з'їхалося 130 борців важкої і легкої ваги. Участь першокласних спортсменів зі світовим ім'ям викликало в Піддубного сумнів, чи варто ризикувати. Іван пригадав слова свого батька: «Козацька честь і гордість – понад усе. І втратити її через боягузтво – найганебніша річ. Сміливість і хоробрість для козака – рідні сестри...». І борець перемагає в 11 поєдинках.

Кульмінаційним моментом стало змагання з французом Раулем ле Буше. Піддубний ніяк не зміг покласти його на лопатки, бо той весь час вислизав. Всі прийоми йшли нанівець. Судді вияснили, що Рауля натерли маслиновим маслом. Зі змагань не зняли. Змусили витерти тіло. Але коли француз потів, ставав знову слизьким. В результаті віддали перевагу французу, мовляв, за красиві і вмілі відходи від гострих прийомів Піддубного. У відповідь петербурзьке атлетичне товариство телеграфом запропонувало суддям дозволити провести повторний бій. Але Рауль відмовився. Та вже наступного року на Міжнародному чемпіонаті в Москві в цирку Генізеллі богатир блискуче переміг Рауля де Буше.

За 4 роки (1905-1909) Іван Максимович шість разів він ставав чемпіоном світу з боротьби. Перший раз – 28 грудня 1905 року у Парижі завоював звання чемпіона світу з класичної боротьби. Потім Італія, Алжир, Бельгія, Німеччина. У 1906 – 1907 рр. в Галичині відбулися маневри царської гвардії, після чого були влаштовані спортивні змагання, на які запросили й Івана Піддубного. Він переміг усіх силачів-гвардійців. Великий князь Ніколай Ніколаєвич запитав борця, який орден він бажав би отримати від царя, Іван Максимович відповів «Орден Тараса Шевченка, Ваша Високість, якщо такий є».

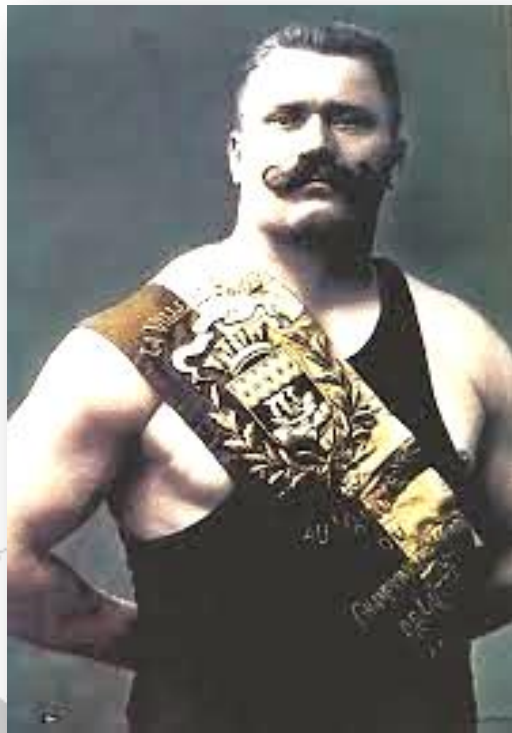
Піддубному не раз пропонували чималі гроші за перемогу суперника. Іван щоразу відповідав: «Ляжу, якщо покладе».

В Лондоні був випадок, коли поклав свого суперника на стіл суддів, який під цією вагою провалився. Судді віддали перемогу противнику Піддубного. Прямий, чесний, добрий і гордий Іван не зміг змиритися зі свавіллям суддів. В 1910 році кидає спорт. Вертається додому й оселяється в сусідньому від Красенівки селі Богодухівка. Купляє землю й одружується з Ніною Квітко-Фоменко. Три роки не виходить на килим. Але все ж не витримує. Виступає в цирках Золотоноші, Смілі, Черкасах і Полтаві.

У 1924 році Піддубний виступає в Московському цирку. Вражає глядачів трюком із телеграфним стовпом, якого тримає на своїй шиї водночас із 10 глядачами на обох кінцях. Одного разу стовп переломився на шиї Івана, а він залишився стояти непорушно.

Згодом Піддубного запрошують в Німеччину, а через рік він підписує контракт з американцями. Йому 55 років, але перебуває в чудовій фізичній формі. Лікарі дивувалися його станом здоров'я. В такому віці воно було, як у 25-річного спортсмена.

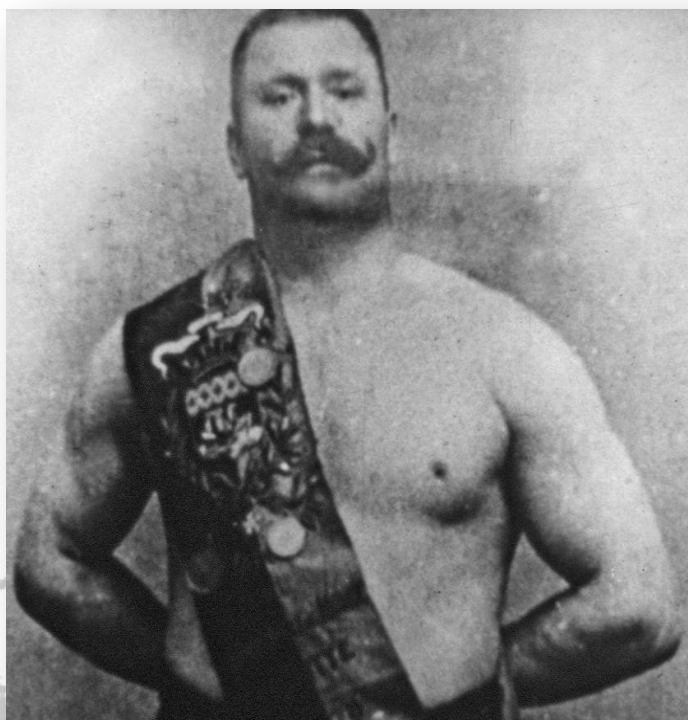
В 1937 році Івана Максимовича заплало НКВС у Ростові, як він казав «за паспорт».

Піддубний отримав паспорт, у якому прізвище було записано через «о», а не через «і» та зазначена національність: «русский». Борець попросив зробити зміни, але отримав відмову. Не довго думаючи, власноруч виправив літери, а замість «русский», написав «українець». Піддубного довго допитували із застосуванням електропаяльника, вимагаючи адреси закордонних банків і номери рахунків. Адже НКВС було відомо, що, гастролюючи в США, 57-річний українець удостоївся звання переможця конкурсу чоловічої краси та нагороди у півмільйона доларів. От тільки не знали в СРСР, що умовою отримання нагороди було прийняття громадянства США, від чого Піддубний відмовився.

В 1939 році атлета визнали «Заслуженим артистом республіки», вручили орден «Трудового Червоного прапора».

1941 року в Тульському цирку відбувся прощальний виступ 70-річного Івана Піддубного. Через чотири роки йому було присвоєно звання «Заслужений майстер спорту». Наприкінці життя Іван Піддубний оселився біля моря в містечку Єйськ на Кубані. Купив гарний будинок з великим садом. Він дуже гостро переживав русифікацію Кубані, населеної нащадками запорозьких козаків.

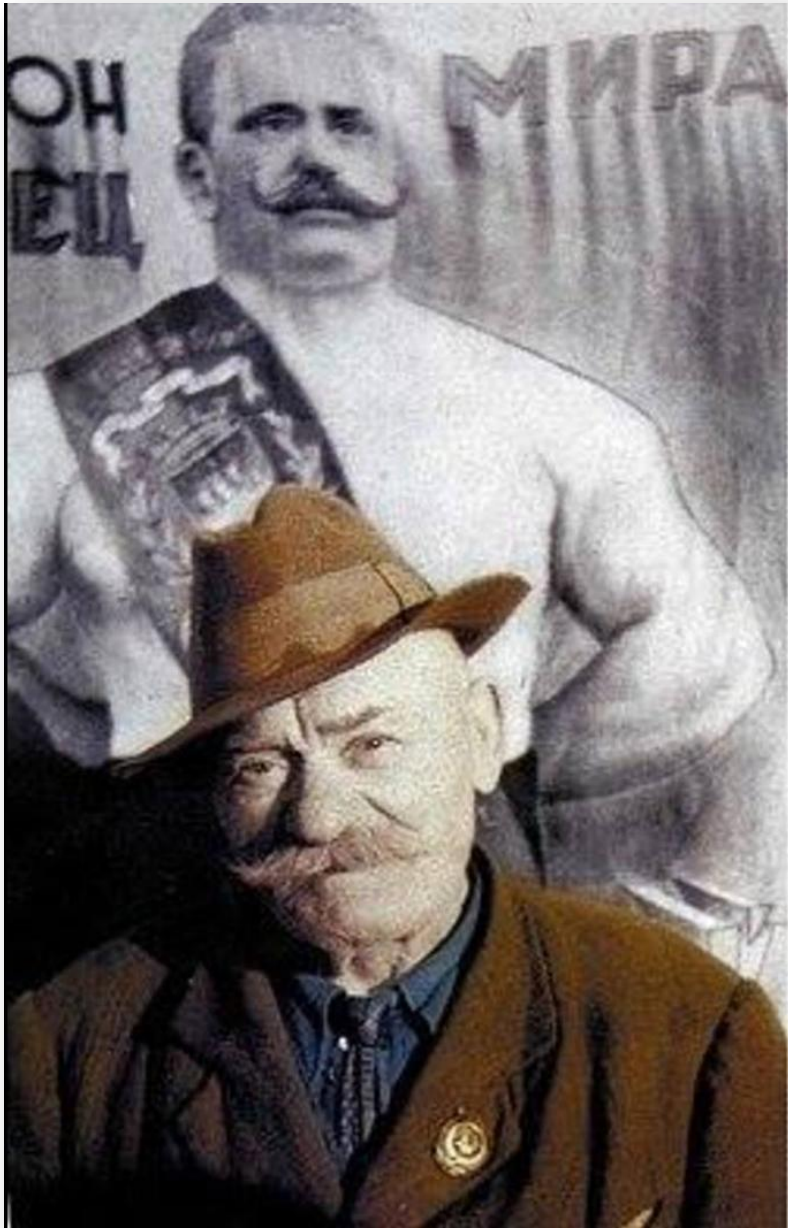

Під час окупації борець зустрів німця – начальника порту, свого давнього шанувальника. Той розпорядився, щоб Піддубному з офіцерської їдальні привозили додому обід.

Щоб прогодувати сім'ю, Піддубний мусив тримати більярдну, викидав звідти п'яних німців. А вони захоплювалися його силою. Пропонували Піддубному виїхати до Німеччини і тренувати там борців. Але він не захотів. Називали його Іваном Великим. Були шоковані, що не боявся носити Орден Трудового Червоного Прапора. Після війни Піддубного звинуватили за співпрацю з німцями. Але за відсутністю доказів відпустили.

Коли німців прогнали з міста, голодував. Отримував 500 г хліба на сім'ю і просив додати ще 200 грам. Написав про це Ворошилову. Але відповіді не отримав. Знесилений від голоду, по кілька днів не міг піднятися з ліжка. Щоб якось прожити, продавав нагороди. З останніми силами виступав в клубі зі спогадами. Заходив у місцеву спортивну школу, щоб показати деякі прийоми боротьби. Діти розпитували його допізна.

В травні 1947 року Іван Піддубний повертався з базару і впав. Отримав перелом шийки стегна. Лікарі тільки розвели руками. Долаючи неймовірний біль він сповзав з ліжка. Йому вдавалося дошкутьільгати у двір. Там дружина Марія Степанівна ставила йому лавку і він сидів. 8 серпня 1949 року Іван Піддубний помер. Поховали його в заміському парку. На похорон з'їхалися усі навколишні станиці і борці з усього світу.

Славетному землякові в 1970 р. біля середньої школи в його рідній Красенівці встановлено погруддя, а у 1990 р. з нагоди 120-річчя з дня народження в центрі села споруджено пам'ятник та відкрито залу І. М. Піддубного в музеї історії села. Тут є вулиця, названа в його честь і щороку проводиться традиційне свято богатирської сили на призи пам'яті Івана Піддубного.

У багатьох містах України існують вулиці на честь Івана Піддубного.

У 2015 році Олімпійському коледжу присвоєно його ім'я.

2020 року у м. Ананьїв Подільського району Одеської області, де рівно 100 років до цього в місцевому спортклубі силач викладав боротьбу та важку атлетику, відкрито першу в Україні меморіальну дошку Івану Піддубному.

Пам'ятна монета «Іван Піддубний» вводиться в обіг Національним банком України з 05 жовтня 2021 року. Присвячена вона 150-річчю від дня народження славетного спортсмена, шестиразового чемпіона світу з греко-римської боротьби Івана Максимовича Піддубного.

«Чемпіон чемпіонів», «король чемпіонів», як писала про борця тогочасна європейська преса, прославився богатирською силою, мужністю, спритністю, силою духу. Нащадок козацького роду, він здобув легендарну славу атлета, його ім'я стало символом незламної сили народу. Донині в Україні людей великої фізичної сили порівнюють із Піддубним.

Використані джерела:

- День народження славетного борця: 10 фактів про Івана Піддубного [Електронний ресурс] // 5 канал : вебсайт. – Режим доступу: <https://www.5.ua/sport/den-narodzhennia-slavetnoho-bortsia-10-faktiv-pro-ivana-piddubnoho-126696.html>, вільний. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 2.10.2021.
- Карнарук, Любов 147 років тому народився Іван Піддубний [Електронний ресурс] / Л. Карнарук // Гал-інфо : Агенція інформації та аналітики. – Режим доступу: <https://galinfo.com.ua/news/147-rokiv-tomu-narodyvsya-ivan-piddubnyy-297329.html>, вільний. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 1.10.2021.
- Красенівка [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Режим доступу: <https://cutt.ly/sEB5eLB>, вільний. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 06.10.2021.
- Піддубний Іван Максимович [Електронний ресурс] // Герої України : вебсайт. – Режим доступу: <http://heroes.profi-forex.org/ua/poddubnyj-ivan-maksimovich>, вільний. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 4.10.2021.
- Піддубний Іван Максимович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енцикл. – Режим доступу: <https://cutt.ly/SEB70hL>, вільний. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 06.10.2021.
- Черкаська, Ганна Чемпіон чемпіонів Іван Піддубний [Електронний ресурс] / Г. Черкаська // UA Modna : вебсайт. – Режим доступу: <https://uamodna.com/articles/chempion-chempioniv-ivan-piddubnyy/>, вільний. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 2.10.2021.

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!